

Jaarverslag

MARINIERSMUSEUM 2019

“Het stoerste uitje van Rotterdam”

Inhoud

Voorwoord	1
Personeel en organisatie	3
Bezoekersaantallen	5
Facilitair	9
Museumwinkel	11
Collectie	12
Vaste opstelling & tentoonstellingen.....	16
Marketing, Communicatie & Evenementen	21
Educatie	27
Bedrijfsgegevens	30

Voorwoord

Highlights

Het jaar 2019 stond in het teken van verandering en daarmee waren onder andere een aantal verbouwingen gepaard. Zo werden de entreehal en voorgevel van het museum aangepast, werd er een museumwinkel gerealiseerd en zijn twee verdiepingen in het museum onder handen genomen.

De eerste verdieping staat al jaren in het teken van een 'kinder-doe-etage'. De tentoonstelling *Expeditie Speurneus* werd na 6 jaar vervangen voor de 'experience' *Mariniers op Missie* die op 9 oktober 2019 werd geopend. In deze beleving doorlopen groepjes van maximaal 6 personen in teamverband een water, bos of sneeuw-missie. Zij worden via audio gebriefd door een marinier, krijgen gepaste kleding aan en nemen materieel dat ze nodig hebben mee. Gaandeweg komen ze voor situaties en opdrachten te staan die echte mariniers meemaken. Groepsgewijs moeten ze oplossingen bedenken. De opening werd gevierd met de komst van de mijnenveger MAHU en voor de gelegenheid abseilde mariniers van het dak van Het Witte Huis. We hebben in het najaar veel publiciteit, zowel online en offline, rondom deze kindertentoonstelling gegenereerd.

De tweede etage werd begin november fasegewijs aangepakt. Er kwam een BV206 in delen naar binnen en werd door mariniers van de Van Ghentkazerne weer in elkaar gezet. Hierin werd een film met dilemma's gemonteerd naar aanleiding waarvan 8 mensen tegelijk hun keuze kenbaar kunnen maken. Een bijzondere nieuwe attractie waarmee in februari 2020 – rond de voorjaarsvakantie – de publiciteit mee zal worden gezocht.

Daarnaast werd er een verhalenwand op deze etage geplaatst met aangrijpende interviews van mariniers of familieleden van mariniers.

Er werden twee muren gebouwd, zodat er een ruimte ontstaat voor tijdelijke tentoonstellingen.

De derde etage is verrijkt met een Harley Davidson die werd gebruikt door mariniers op Curaçao. Veel mariniers die hebben gediend herkennen het voertuig en het levert mooie reacties op.

Een nieuw hoogtepunt was dit najaar de komst van Pakjesboot 12. Sinterklaas had er dit jaar voor gekozen om het weekend voor 5 december zijn boot aan te meren in de Oude Haven, voor de deur van het Mariniersmuseum. Er kwam een samenwerking tot stand waarbij de bezoekers van de Pakjesboot tevens het Mariniersmuseum bezochten. Dit leverde zo'n 1500 bezoekers op dat weekend.

Een absoluut hoogtepunt van 2019 waren de bezoekerscijfers. Ondanks dat het jaar bol stond van verbouwingen en daarbij behorende 'onrust' hebben we met elkaar 20.585 bezoekers mogen ontvangen. Dit betekent dat we met 16% zijn gestegen tegenover het voorgaande jaar 2018. Een kroon op ons werk en een extra positieve impuls om 2020 mee te starten.

Frédérique van Steekelenburg – van der Stelt
Directeur Mariniersmuseum
1 februari 2020

Personeel en organisatie

Personeelsleden

Het aantal vaste personeelsleden van het Mariniersmuseum telt 6,3 fte (full time equivalent).
De situatie per 31 december 2018:

Directie

Steekelenburg-van der Stelt, Frédérique van *Directeur*

Collectie

Bruggen, Casper van *Conservator*

Draak, Sjak *Collectiebeheerder*

Kiers, Jeffrey *Plaatsvervangend Collectiebeheerder*

Communicatie & Educatie

Qualm, Christina *Publieksmedewerker Communicatie en Evenementen*

Wolff, Yrthe *Medewerker Marketing*

Visser, Elvira *Medewerker Educatie*

Bedrijfsvoering & Facilitaire zaken

Pluijm, Ad van der *Facilitair manager/coördinator vrijwilligers*

Majaiti, Mohammed *Medewerker Beheer & Behoud en Facilitair Medewerker*

Het vrijwilligersbestand werd in 2019 met 2 vrijwilligers uitgebreid en brengt daarmee het aantal vrijwilligers op 23 personen.

Voor het personeel waren er afgelopen jaar een aantal veranderingen. Het grootste deel van het jaar was collectiebeheerder Sjak Draak in het Marechausseemuseum in Buren gedetacheerd. Jeffrey Kiers nam zijn werkzaamheden waar. Samen met Mohammed Majaiti en een aantal vrijwilligers en stagiaires hebben zij de collectieverhuizing van het depot in Den Haag naar het depot in Soesterberg begeleid. Deze verhuizing zal in het voorjaar 2020 worden afgerond.

Begin 2019 begon Elvira Visser als educator in het museum. Zij heeft veel werk verzet voor de 'experience' *Mariniers op Missie*. Helaas namen we eind 2019 alweer afscheid van haar.

Opleidingen

Zowel het vaste personeel als het grootste deel van de vrijwilligers heeft de basis BHV gevolgd. Tevens hebben de jaarlijkse BHV-oefeningen plaatsgevonden. Ook werd door de vrijwilligers een workshop '*Hostmanship*' gevolgd. Binnen de afdelingen zijn diverse trainingen, workshops en opleidingen op het betreffende vakgebied gevolgd.

Naast een personeelsexcursie naar Doorn is er eind november een teamdag gehouden, waar - onder begeleiding van een coach - de planning en doelen van 2020 met elkaar zijn besproken.

Ziekteverzuim

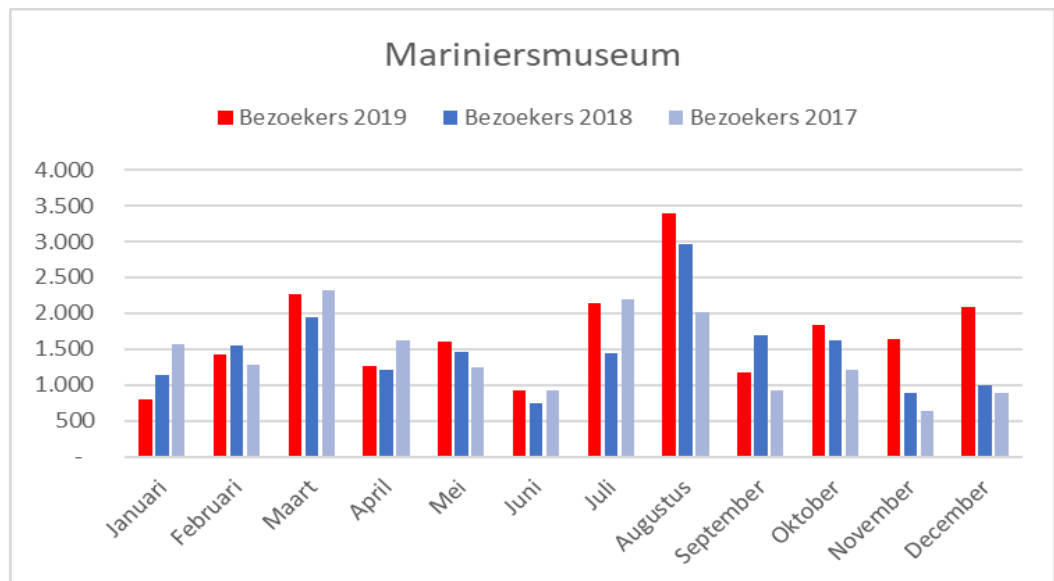
Het ziekteverzuim in 2019 was 1,56% in 2019. Dit betreft een lichte daling t.o.v. 2018 toen het ziekteverzuim 2,26% betrof.

Bezoekersaantallen

Bezoekersaantallen

In totaal bezochten 20.585 mensen het Mariniersmuseum in Rotterdam in 2019. De tendens t.o.v. 2018 en 2017 is te zien in onderstaande grafiek.

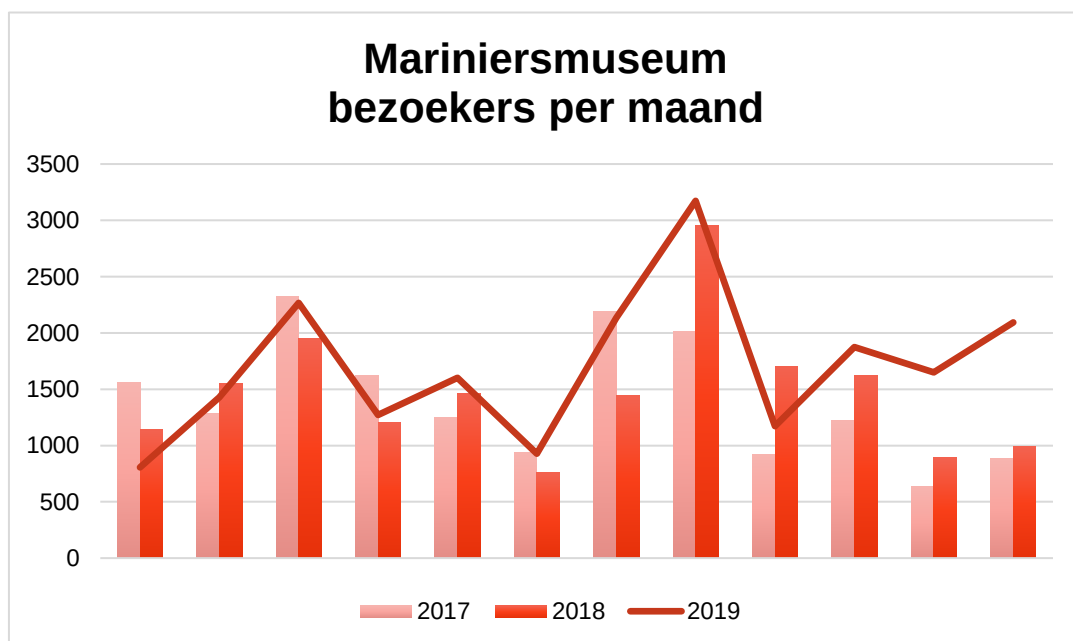
In verband met een grondige verbouwing van de entreehal, de realisatie van een museumwinkel in de hal en de verbouwing van de recreatieruimte *De Kajuit* was het museum een aantal weken gesloten in januari. Hierdoor zag het museum die maand minder bezoekers dan gebruikelijk.

De zomermaanden juli en augustus deden het aanzienlijk beter dan diezelfde maanden in 2018 die toen weliswaar uitzonderlijk warm waren. Augustus deed het bijzonder goed: die maand ontving het museum 3173 bezoekers. Dit laat ons zien dat onze zomerprogrammering succesvol was. De zeer positieve cijfers voor juli en augustus kwam mede doordat het museum gedurende de vakantieperiode 6 weken lang (van 22 juli t/m 31 augustus) ook op maandag geopend was.

In 2018 telde het museum 17681 bezoekers. De gestelde target voor 2019 lag op 20.000 en is dan ook ruimschoots gehaald. Het behalen van een stijging van 16% t.o.v. 2018, ondanks het ontbreken van een oorspronkelijk geplande familie tentoonstelling voor de zomer (de tentoonstelling *Mariniers op Missie* opende pas in oktober), is een mooi resultaat. Het streven is deze stijgende lijn komende jaren door te zetten, met jaarlijks een gezonde stijging van ca. 10%.

De bezoekers zijn per maand als volgt te verdelen:

Maand	Bezoekers Mariniersmuseum 2019
Januari	806
Februari	1429
Maart	2266
April	1273
Mei	1601
Juni	927
Juli	2134
Augustus	3173
September	1172
Oktober	1845
November	1649
December	2092
Totaal 2019	20585
Totaal 2018	17681
t.o.v. 2018	116%

Hierin zijn de volgende bezoekerscategorieën te onderscheiden:

Bezoekcategorie	2018	2019	Stijging/daling t.o.v. 2018
Vol betalend	3896	4085	+ 4,9 %
Defensie	2287	2045	- 10,6 %
Scholen	676	1039	+ 53,7 %
Korting	982	1286	+ 30,9 %
Derden	3909	4418	+ 13 %
Museumkaart	3892	4527	+ 15,3 %
Gratis	608	366	- 39,8 %
Evenementen	1431	2819	+ 97 %
Total	17681	20585	+ 16,4 %

Bezoekers 2019	NMM	Marine	Mariniers	Marechaussee	Totaal 2019	Totaal 2018	Totaal 2017
Januari	20.306	2.742	806	945	24.799	27.159	25.191
Februari	20.772	3.841	1.429	809	26.851	23.494	29.349
Maart	28.506	5.101	2.266	988	36.861	29.098	34.660
April	18.809	7.101	1.273	3.285	30.468	30.919	39.587
Mei	24.223	6.787	1.601	2.857	35.468	40.699	34.804
Juni	18.135	7.594	927	2.490	29.146	27.039	30.666
Juli	23.243	14.430	2.134	1.118	40.925	38.866	44.323
Augustus	42.106	18.885	3.392	1.867	66.250	63.904	59.779
September	16.404	7.643	1.172	3.278	28.497	33.391	25.243
Oktober	25.029	9.791	1.844	1.180	37.844	41.170	38.518
November	13.918	3.028	1.649	857	19.452	18.373	26.802
December	15.497	3.464	2.092	571	21.624	27.147	24.195
2019	266.948	90.407	20.585	20.245	398.185	401.259	413.117
2018	272.979	87.008	17.681	23.591	401.259		
t.o.v. 2018	98%	104%	116%	86%	99%		
in % van het geheel	67%	23%	5%	5%			

2017	287.223	95.202	16.849	13.843	413.117
2019 t.o.v.					
2017	93%	95%	122%	146%	96%

Onderzoek bezoekerspotentieel

In de zomer van 2019 werd er door CG Research een onderzoek naar het bezoekerspotentieel van het Mariniersmuseum in zijn huidige vorm gestart en afgerond. Het bezoekerspotentieel betreft *niet* het aantal bezoekers dat het museum zou kunnen behalen, maar het aantal geïnteresseerden bezoekers die het museum nog niet heeft weten te bereiken in een straal van 20-30 km rondom de huidige locatie. Dit bezoekerspotentieel meet voor het Mariniersmuseum 100.000 mensen. Wie deze mensen zijn (leeftijd, inkomen, interesses, 'bereikbaarheid') en waar hun behoeften liggen wordt nauwkeurig beschreven in het onderzoek. Significat was de indicatie van entreprijs (vol tarief), deze werd veel hoger ingeschat dan de huidige prijs. Dit in combinatie met de behoefte aan korting en/of acties maakt de gedachte om de prijzen in 2020 te laten stijgen en hierop gericht een marketingcampagne te voeren. Daarnaast bleek wederom dat we moeten werken aan onze naamsbekendheid en wellicht onze naamgeving. Veel van ons bezoekerspotentieel weet niet van ons bestaan of verwarren het Mariniersmuseum met het Maritiem Museum. Hier ligt nog een wereld te winnen.

Facilitair

Verbouwing

Van 14 januari t/m 31 januari 2019 sloot het Mariniersmuseum haar deuren voor een grondige verbouwing van de entreehal en de museumwinkel. Na de sloopwerkzaamheden werden diverse aanpassingen gemaakt zoals het verleggen van leidingen en bedrading van het brand- en inbraakalarm zodat zo snel mogelijk met de wederopbouw kon worden begonnen. Om een meer ruimtelijk effect te scheppen werd het bovenstuk boven de balie verwijderd. Achter de balie is meer kastruimte gecreëerd voor de opslag van de winkelvoorraad. De wand achter de balie is voorzien van een enorme sticker met een marinier, die dient als echte *eyecatcher*. Er is aan het eind van de balie een zitruimte gemaakt met een aantal krukken waar gasten een kopje koffie kunnen nuttigen. Ook tegenover de balie is een zitruimte gekomen. Daarnaast kwam er een nieuwe garderobe.

De museumwinkel is aangepast en uitgebreid. Boven de landrover – waarin kinderen kunnen plaatsnemen – is een neonverlichting geplaatst met de tekst *“Kijk eens hoe stoer ik ben?!”*. Veel ouders fotograferen hier hun kinderen en plaatsen dit op social media. Daarom is de naam Mariniersmuseum op de landrover toegevoegd.

Bewegwijzering

Om de bezoekers beter van dienst te zijn heeft het museum dit jaar extra bewegwijzering toegevoegd. Zo is er in de entree een looproute op de vloer geplaatst, en op elke verdieping een overzicht van de tentoonstellingen. Ook de lift, trap en toilet zijn nu beter aangegeven.

Er is van de situatie gebruik gemaakt om de deuren die naar de trap leiden op de 1^e en 2^e verdieping te verplaatsen naar een plek tegenover de lift. Zo is de routing op deze etages

verduidelijkt en komen alle bezoekers (zowel gebruikmakend van trap als lift) voortaan op hetzelfde start/eindpunt uit.

De Kajuit

Na de verbouwing van de entree en winkel begon de verbouwing/herinrichting van *De Kajuit*, voorheen de filmzaal. Deze ruimte op de eerste etage is in zijn geheel geschilderd en opnieuw ingericht. *De Kajuit* werd ingericht met drie bakstafels (originele bakstafels van de kazerne), een nieuw keukenblok met koelkast en spoelbak, een nieuwe ontworpen kastenwand (gemaakt van authentieke kisten en veldbureaus afkomstig uit afgestoten collectie), wandplanken met objecten van mariniers (veldflessen, helmen en eetbakjes), een zitbankje (hergebruik) en nieuwe verlichting.

Door de nieuwe inrichting is de ruimte nu goed bruikbaar voor kinderfeestjes, workshops en andere festiviteiten. Door *De Kajuit* ook te voorzien van een beamer met elektrisch bedienbaar scherm is deze ruimte nu eveneens geschikt voor presentaties en kan als vergaderlocatie verhuurd worden.

Op de begane grond in het kantoorgebouw is er ook voor personeel een koffiecorner gerealiseerd.

En op de gevel van het Mariniersmuseum zijn 4 vlaggen geplaatst met het logo van het Mariniersmuseum om het museum beter zichtbaar te maken.

Museumwinkel

Resultaten museumwinkel

In 2019 werd de entreehal grondig verbouwd en kwam er een speciale hoek voor een kleine museumwinkel. Het winkelassortiment werd fors uitgebreid. Om de ruimte multifunctioneel te houden, bijvoorbeeld voor openingen, werden verrijdbare displays ontworpen, geheel passend in stijl en uitstraling van het museum.

Direct na de opening van de winkel in februari was er een sterke stijging van de omzet waarneembaar. De totale winkelomzet ging van € 9469,42 in 2018 naar € 22151,44 in 2019. Dat betekent een beduidende stijging van 134% t.o.v. 2018.

De winst over het jaar 2019 bedroeg € 9744,38 t.o.v. een winst van € 4348,01 in het jaar daarvoor. Dit betekent een stijging van 124%.

Deze significante stijging van de winkelomzet tussen 2018-2019 laat ons zien dat er een duidelijke behoefte is bij bezoekers aan een museumwinkel en men bereidwillig is een aankoop doen n.a.v. hun bezoek aan het museum.

In het komend jaar zullen wij het verdienmodel van de winkel verder onder de loep nemen en zal het assortiment nog verder worden uitgebreid.

Collectie

Collectiebeheer / Verhuizing

De verhuizing van de collectie uit het depot op de Frederikkazerne in Den Haag is op enkele punten na – (ITAR) afstoot, verhuizing van behoudsmaterialen, lijsten en een pc, plus de sleuteloverdracht en opruimwerkzaamheden – afgerond. In Adlib moet van een deel van de verhuisde objecten nog de standplaats worden aangepast en van de reeds gemaakte foto's moet nog een deel aan de records worden gekoppeld. Verder is gewerkt aan het efficiënter en behoudstechnisch beter inrichten van onze collectie in het depot in Soest.

In de zomer is besloten om de objecten die met de collectieverhuizing van Den Haag naar Rotterdam op het zolderdepot (Wijnhaven 13) zijn geplaatst, over te brengen naar het depot van het NMM. De reden hiervan is het ontbreken van mogelijkheden om de collectie in een voldoende klimaat te huisvesten. In het najaar van 2019 werden kleine deelcollecties naar het depot in Soesterberg verhuisd. Deze actie loopt door tot in 2020.

Registratie & Onderzoek

Vanwege de verhuizing en andere werkzaamheden stond het registratiewerk dit jaar op een lager pitje. In totaal zijn er in deze periode 261 objecten ingevoerd in Adlib. Hierbij zijn de boeken inbegrepen. Veel wijzigingen zijn doorgevoerd naar aanleiding van de verhuizing en behelzen voornamelijk standplaatscorrecties. In totaal zijn er in Adlib 1604 wijzigingen doorgevoerd. Op de computer in het depot van Den Haag zijn ook nog enkele objecten ingevoerd en wijzigingen in records aangebracht.

Onderzoek is in beperkte mate verricht en is voornamelijk gericht geweest op het beantwoorden van publieksvragen. Daarnaast is veel tijd is gestoken in de aanpassingen van de tweede verdieping en werd begonnen met de voorbereidingen voor nieuwe expositie over de Meidagen van 1940 in Rotterdam, die in 2020 in een nieuwe opstelling zal worden getoond.

Diverse *posts* op social media over collectie-objecten gelinkt aan historische data bleken veel interesse op te wekken. Hiervoor is in dit jaar weer onderzoek gedaan en materiaal aangeleverd ten behoeve van afdeling publiekszaken.

Verwervingen & Bruiklenen

In totaal zijn er dit jaar 44 schenkingen binnengekomen. Het betreft onder andere veel fotografisch materiaal aangaande de dekolonisatie-periode in Nederlands-Indië en Nederlands Nieuw-Guinea.

Daarnaast is er een schaalmodel van een BvS10 Viking in de schaal 1:35 aangekocht die we eerst van zgn. 'slat armour' en een pantserkoepeltje hebben laten voorzien.

Er zijn dit jaar 27 inkomende en 10 uitgaande langdurige bruiklenen van- en aan verschillende instellingen. Bovendien zijn er aan het Wereldmuseum in Rotterdam voor een periode van negen maanden enkele fotoalbums en foto's uitgeleend voor de tentoonstelling *Dossier Indië*.

Voor de tijdelijke tentoonstelling *Leeuwen op de Coolsingel. Ongelofelijke verhalen uit de oorlog*

die in 2020 zal openen in Museum Rotterdam is een helm M1934 (Marine) uit onze collectie geselecteerd. Een op de Taliban in Afghanistan buitgemaakte Honda motorfiets in de vaste opstelling van het Mariniersmuseum is retour gegaan naar de bruikleengever, het C-squadron van de MARSOF in Den Helder.

Op de Van Braam Houckgeestkazerne is een standplaatscontrole van een uitstaande bruikleen uitgevoerd. Met de bruikleennemer is afgesproken dat we in het komende jaar de bruiklenen nog eens kritisch gaan bekijken en een aantal objecten door reproducties gaan vervangen om mogelijke schade te voorkomen. Daarnaast zijn een aantal bijzondere objecten op de kazerne gesignaleerd, die we graag in de collectie willen opnemen. Hierover is contract opgenomen met de verantwoordelijke personen.

In 2019 zijn ruim 40 schenkingen aangenomen. Een bijzondere verwerving vormen twee proefmodellen voor vrouwelijke mariniers van de open uniformjas (ook wel *barathea* genoemd), die we via de staf van het Commando Zeestrijdkrachten verkregen. Voor 2020

hebben we nog een complete uniformset in het vooruitzicht, die we via het KPU-bedrijf zullen verkrijgen.

Er werd eveneens gewerkt aan enkele moderne verwervingen zoals een jungleoutfit van een instructeur van de mariniers (jungletraining mariniers in Belize in 2019); een speciale complete outfit van een marinier tijdens de FINEX; en twee vuurwapens (Glock 17 en HK 416) om de Mali Special Forces-set van de met een dapperheidsonderscheiding gedecoreerde marinier Thomas te completeren.

Audit

Vanaf november 2018 tot en met januari 2019 liep een audit traject aangaande de toetsing van het Mariniersmuseum voor het Museumregister. Na het corrigeren van een detail in het algemene SKD-collectieplan, omtrent de afstoot van collectie volgens de LAMO-regelgeving, is dit traject begin juli succesvol afgerond en kan het Mariniersmuseum komende jaren doorgaan als erkend museum.

Advies & assistentie

Naar wat inmiddels traditie is heeft het Mariniersmuseum wederom het vervaardigen van een olieverfportret begeleid van de laatste oud-commandant Korps Mariniers, luitenant-generaal Frank van Sprang. Het schilderij werd medio maart onthuld op de Van Ghentkazerne en is inmiddels opgenomen in de portretgalerij van generaalsportretten langs de trappen aldaar. Deze portretten zijn collectie SHVKM en worden zodanig gefinancierd.

Bibliotheek

De bibliotheek van het Mariniersmuseum is begonnen met het opschonen van de collectie, waarbij niet en minder relevante boeken worden afgestoten. Daarnaast werden de boeken en boekenplanken efficiënter ingedeeld en de standplaatsen aangepast. Ook deze actie loopt door tot in 2020.

Quarantaineruimte

Halverwege het jaar is besloten om de huidige quarantaineruimte in het Mariniersmuseum aan te pakken. Deze ruimte werd beter geschikt gemaakt als efficiënte doorvoerruimte en tijdelijke standplaats voor binnenkomende schenkingen.

Restauraties

Voor de nieuwe indeling van de tentoonstelling over *Rotterdam en de Mariniers* stond een schilderijenwand in de planning. Hiertoe werd *Marinierskazerne aan het Oostplein* van de hand van Jan de Jong (objectnummer 03246) schoongemaakt. Het schilderij bleek bovendien in een zodanig kwetsbare staat, dat er is besloten om het te laten restaureren. De SHVKM heeft de volledige financiering hiervoor op zich genomen.

Tevens werd de restauratie en herinlijsting van de schilderijen *Bij de kleermaker* (objectnummer 02838) en *Het kleden van een jonge rekrut* (objectnummer 02752), beiden vervaardigd door Hendrik Maarten Krabbé (1868-1931), afgerond. Beide werken zullen in 2020 in de nieuwe schilderijenwand in de tentoonstelling *Mei 1940* worden opgenomen. Ook voor deze uitgaven stond de SHVKM garant.

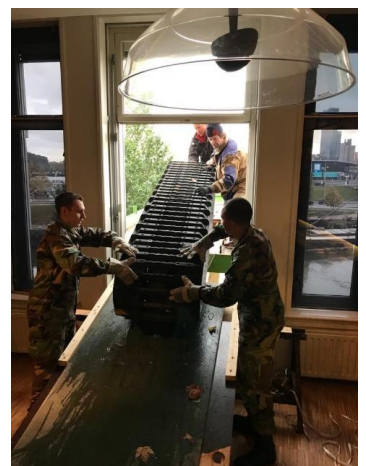
Tweede etage: Moderne Missies

Op de tweede etage is de eerste fase van aanpassingen op de basisexpo-thema's *Moderne Missies* en *Mei 1940* afgerond. Om de bouw van een tijdelijke tentoonstellingsruimte mogelijk te maken is een deel van de tentoonstelling *Mariniers 010* ontmanteld. Een deel is verplaatst en in afgeslankte vorm tijdelijk geopend voor publiek, in afwachting van de definitieve uitvoering (medio 2020). De setting rond de piratenboot uit Somalische wateren heeft noodzakelijkerwijs ook een andere plek gekregen, en is inmiddels weer opengesteld. In *Moderne Missies* zijn de AV-projecties Uruzgan ontmanteld en is een deel van de wanden aangepast.

BV206

Er is lang naar uitgekeken bij het Mariniersmuseum; de komst van het mariniers rupsvoertuig BV206. De BandVagn 206 werd in de herfst klaargemaakt door de *Marine Mechanics* van de Van Ghentkazerne in Rotterdam voor vervoer naar het Mariniersmuseum. Het immense voertuig, van bijna 7 meter lang, het museum in krijgen had

nogal wat voeten in aarde. De BV werd ontmanteld en moest in delen, met hulp van de nodige extra handen en hijsmachines, door de ramen naar binnen worden getakeld. Vervolgens is er wekenlang hard gewerkt de BV206 weer in elkaar te zetten.

Dilemma programma

Achterin de BV206 is een interactieve dilemma-programma in gebruik genomen dat speciaal voor het museum werd ontwikkeld. Museumbezoekers komen tijdens het programma voor zeer uiteenlopende keuzes te staan waar mariniers mee zijn geconfronteerd tijdens de missie in Afghanistan. De casussen zijn allen ontleend aan de werkelijkheid. De synopsis is tot in de puntjes uitgewerkt en er is intensief beeldresearch gedaan om de dilemma's van 'raw & real' beeldmateriaal te kunnen voorzien. De scènes zijn in november met acteurs opgenomen. Na uitkristalliseren van de definitieve montage is het geheel van Engelstalige ondertiteling voorzien en kon het op de valreep nog net voor de Kerstvakantie worden geïnstalleerd. In de kerstvakantie is er een uitnodigende entree-trap bij gemonteerd, waardoor de BV206 veilig kan worden betreden.

Verhalenwand

Op de tweede etage, eveneens bij *Moderne Missies*, werd een interactieve videowand

geïnstalleerd. Daartoe werd in samenwerking met Duinzand audiovisuele opnames gemaakt van acht veteranen of hun naasten die hun persoonlijke verhaal vertellen aan de hand van een voorwerp. Deze zijn uitgekristalliseerd tot korte montages en voorzien van een Engelstalige ondertiteling. Voor de wand is een Mercedes 123W achterbank (tweedehands verworven) in

compound-stijl geplaatst op pallets, waarop bezoekers kunnen plaatsnemen om de films te bekijken. De besproken voorwerpen zijn ernaast opgesteld als iconen, ieder in een eigen zuilvitrine. Alle materialen die voor deze installatie zijn gebruikt zijn hergebruikte tentoonstellingsmaterialen.

Tijdelijke tentoonstelling

In 2019 werd aangevangen met de verbouwing van een deel van de tweede etage tot een nieuwe tijdelijke tentoonstellingsruimte. De huidige expositie-onderdelen *Mariniers 010* en *Uruzgan/Somalië*, die inhoudelijk al om een herziening vroegen, werden daartoe ingedikt. In de laatste periode van het jaar zijn de voorbereidingen getroffen voor de eerste tijdelijke tentoonstelling voor deze ruimte die in mei 2020 zal openen, met als titel: *GETEKEND*. Deze tentoonstelling wordt momenteel getoond in het National Museum of the Marine Corps (USA) onder de titel *We are not our wounds*. Militaire tekenaars vervaardigden tekeningen van tijdens missies gewond geraakte militairen. De tekeningen werden samengebracht in het Amerikaanse *Joe Bonham Project*.

De keuze voor dit onderwerp hangt samen met de komst van de Invictus Games naar Nederland in dezelfde periode. Om deze werken naar Nederland te halen wordt er samengewerkt met het Veteraneninstituut. Met assistentie van conservator Graddy Boven van het Marinemuseum is een afgewogen selectie gemaakt uit een veelheid aan werken.

Derde etage: Harley Davidson

Als aanvulling op de basisexpositie *Zeesoldaten* op de derde etage werd een Harley Davidson FLH-1200 motor (objectnummer 04998) geplaatst, na uitvoering van conserverende handelingen plaats en enkele lichte restauraties. De Harley Davidson heeft markeringen van de Marine Patrouille op de Nederlandse Antillen en is afkomstig is van de

Marinebasis Parera op Curaçao. In 1979 werden drie van deze motoren in gebruik genomen ter vervanging van BMW R60 motorfietsen. De motor is een ware blikvanger en voor veel oud-mariniers een heel herkenbaar voertuig. Om het motorrijwiel in het museum op de juiste plek te krijgen is het in onderdelen uiteengenomen om ter plaatse weer in elkaar te worden gesleuteld.

Marketing, Communicatie & Evenementen

Familieweekend

De maand januari begon met de afsluiting van de kerstvakantie en de opening van een lang gekoesterde publiekswens: een stoere entreebeleving met winkel en in het museum een workshopruimte *De Kajuit* genaamd. In februari werd er een feestelijk familieweekend georganiseerd als startsein van de voorjaarsvakantie (16 t/m 24 februari). Bezoekers mochten mee op een spannende tocht door de jungle, waarin *echte* mariniers vertelden over hun ervaringen. Verkleed en wel werd er geknutseld en wie durfde at een insect. Niemand ging naar huis zonder een verse stroopwafel van de stroopwafelbakker.

Deze vakantieperiode zijn er eveneens nieuwe stockfoto's gemaakt van het interieur van het museum met jeugdige bezoekers. Deze foto's zijn direct ingezet om de social mediakanalen van het museum en met name de website te voorzien van een frisse, actuele look.

Photobooth

Tijdens het familieweekend opende onze nieuwste marketingtool, een *Photobooth* waar bezoekers een eigen fotosouvenir (zowel analoog als digitaal) kunnen maken. Hier kunnen

bezoekers, al dan niet verkleed in marinierskleding, een foto maken. Op een *greenscreen* kan uit verschillende achtergronden uit de wereld van de mariniers gekozen worden. Bijzonder aan deze opstelling is de software die door de medewerkers naar believen kan worden aangepast en gebruikt kan worden voor publieksonderzoek en als pr-tool. Het

fotoapparaat is mobiel en kan daardoor ook meegenomen naar evenementen op locatie.

Museumnacht

Traditiegetrouw werd de maand maart afgetrapt met de Rotterdamse Museumnacht010.

Tijdens deze nacht werd de straat voor het museum afgezet alwaar er een foodcourt was

gerealiseerd. Mariniers van diverse eenheden waren aanwezig om onder het mom van “meet, greet and eat” in gesprek te gaan met de bezoekers. In de foodcourt werd een heerlijke Indische maaltijd geserveerd – de beroemde ‘blauwe hap’ - die bezoekers voor een kleine prijs konden kopen. Daarnaast kon men het dak

van Het Witte Huis op om over de skyline van Rotterdam uit te kijken en waren er mariniers van de communicatie-tak aanwezig waar bezoekers al hun vragen aan konden stellen. Onze communicatie acties bleken zeer succesvol want een recordaantal bezoekers hebben deze nacht het Mariniersmuseum bezocht.

Zonder de medewerking van het Korps Mariniers, die kosteloos voor de materialen en personele bezetting gezorgd hebben, was dit niet mogelijk geweest.

Zilver bij ANWB-verkiezing Leukste Uitje van Zuid-Holland

Voor het vierde jaar op rij stond het museum in de top 10 leukste uitjes van Zuid-Holland in de verkiezing van de ANWB. En ook dit jaar eindigde het museum in de top 3 en gingen we met de zilveren prijs naar huis. Een grote prestatie zeker gezien het feit dat Zuid-Holland de provincie is met de meeste uitjes. Het nieuws werd wederom groot opgepakt in alle grote regionale kranten.

Nationale Museumweek & Meivakantie

April werd afgesloten met de Nationale Museumweek. In samenwerking met de Koninklijke Marine en met het Marinemuseum werd er een digitale 'winactie' georganiseerd. Daarnaast werd er deelgenomen aan de social mediacampagne en de zogenaamde 'MuseumMatch' van de Museumvereniging. Het museum organiseerde speciaal daar voor een muzikale pub quiz. Deze activiteit was een groot succes en was als eerste van alle 45 deelnemende

instellingen volgeboekt.

Het kwartaal werd afgesloten met de meivakantie. Deze periode werd de tentoonstelling *Expeditie Speurneus* voor het laatst gepromoot als *stoer uitje* tijdens de schoolvakantie, aangezien deze eind mei zou sluiten.

Steelbandfestival

In juli vond een steelbandfestival plaats. Dit evenement werd samen met de reüniecommissie van het Korps Mariniers georganiseerd n.a.v. het 50-jarig bestaan van de steelband van het Korps. Achter het museum werd de straat afgezet alwaar de ruim 60 reünisten en 40 genodigden konden genieten van swingende steelmuziek onder het genot van een hapje en een drankje. Het terrein was ook toegankelijk voor publiek. Het festival werd geopend door de Minister van Defensie.

Zomerprogrammering

De zomerprogrammering van het museum ging in de maand juli van start. Hiervoor is een aparte zomercampagne opgestart bestaande uit een programmering, persbericht, zomerflyer, actieboekenlegger, speciale website, online campagne en een BSO-actie.

Tevens was er een leuke promotieactiviteit: alle kinderen kregen een waterijsje. Deze actie was ook opgenomen in het zgn. 'Jeugdvakantiepaspoort' die alle basisschoolkinderen in de regio Rotterdam ontvangen.

Gedurende de vakantieperiode was het museum 6 weken lang (van 22 juli t/m 31 augustus) ook op maandag geopend. In de laatste week van augustus stond er een grote hindernisbaan opgesteld achter het museum op het Gelderseplein. Op vertoon van een geldig entreebewijs

mochten de kinderen hun

krachten meten op het luchtkussen. Tijdens het Oude Havenzomerfestival op zondag 31 augustus was het museum extra lang geopend (tot 19:00 uur) en kregen kinderen bovendien gratis toegang.

Wereldhavendagen

In het eerste weekend van september vinden traditiegetrouw de Wereldhavendagen in Rotterdam plaats. Ook dit jaar was het Mariniersmuseum aanwezig met een grote stand. Speciaal voor dit evenement is de *Photobooth* op locatie geïnstalleerd. Bijna 3.000 bezoekers van het Mariniersdorp zijn hier op de foto gegaan. Deze editie viel op doordat er dit weekend aanzienlijk meer mensen het museum bezochten dan in eerdere jaren het geval was. Gezien de uitgebreide programmering van de Wereldhavendagen is dit een goede prestatie.

Mariniers op Missie

Na de zomer lag de focus op de marketingcampagne voor de nieuwe 'experience' *Mariniers*

op Missie. Dankzij medewerking van het Korps Mariniers kon de interactieve tentoonstelling op 11 oktober spectaculair worden

geopend (zie over *Mariniers op Missie* ook p. 1, 16, 27 van dit verslag). Speciaal voor de opening kwamen mariniers abseilend in diverse verschillende uitrustingen vanaf het dak van

Het Witte Huis naar beneden. De oude mijnenveger Hr. Ms. Mahu lag voor deze gelegenheid aan de kade voor het museum en was deze dag het decor voor de receptie en deed aansluitend dienst als extra attractie tijdens het openingsweekend dat volgde.

Met name het *Algemeen Dagblad* deed uitgebreid verslag van de opening. Wat gezien de grote hoeveelheid aan openingsmomenten bij andere culturele instellingen in Rotterdam positief te noemen was. De huis-aan-huisbladen in de regio namen het nieuws veelvuldig over.

In de herfstvakantie stond vervolgens *Mariniers op Missie* centraal. Extra feestelijk was de komst van de klimtoren van de vloot- en roadshow in deze vakantie.

Sinterklaas

Sint-Nicolaas is niet alleen een kindervriend, hij is tevens beschermheilige van zeevarenden. Volgens een legende kalmeerde Sint-Nicolaas een 'woedende zee' en redde zo het leven van zeelieden. Dit jaar had Sinterklaas ervoor gekozen om het weekend voor 5 december zijn Pakjesboot 12 aan te meren in de Oude Haven, voor de deur van het Mariniersmuseum. De bezoekers van de Pakjesboot bezochten tevens het Mariniersmuseum. Dit leverde zo'n 1500 bezoekers.

Band met de achterban

Ook de achterban van oud- en actief dienend mariniers werd dit jaar niet vergeten. De edities van de *Houwezo* en *QPO* worden regelmatig gevuld met nieuws vanuit het Mariniersmuseum.

Naast onze aanwezigheid op diverse social mediakanalen worden nieuwswaardigheden regelmatig verstuurd aan de ruim 5500 lezers van onze digitale nieuwsbrief.

Jaarlijks staat het museum op 4 mei, de dag van de Dodenherdenking, stil bij de gevallen. Ieder uur wordt dan op social media een marinier uit de Erelijst Mariniers herdacht.

Het Mariniersmuseum was daarnaast wederom extern aanwezig, zoals bij de binnenkomsten van de *Final Excercise* (Finex) van de nieuwe mariniers na afronden van de allerlaatste mars van de Praktische Opleiding Tot Officier der Mariniers (POTOM) - onze primaire ambassadeurs - op de Van Ghentkazerne. Ook bij de sportdag van het Contact Oud en actief-dienend Mariniers in Doorn en tijdens de jaarlijkse Veteranendag in juni in

Den Haag was het museum vertegenwoordigd.

Regelmatig worden er ook voor de Vrienden van het Mariniersmuseum activiteiten georganiseerd, zoals bijvoorbeeld dit jaar de themalezing door Olof Joolen en Silvan Schoonhoven, auteurs van *Liggen Blijven!*, over het ontstaan van de BBE.

Educatie

Workshopruimte *De Kajuit*

In het eerste kwartaal van 2019 is de oude filmzaal verbouwd naar een workshopruimte voor onder meer schoolbezoeken. De nieuwe workshopruimte kreeg als naam *De Kajuit*.

Voortaan zal de ruimte tijdens openingstijden van het museum geopend zijn.

Hiermee is een plek gecreëerd waar bezoekers even kunnen zitten, BSO's een boterham kunnen eten, schoolklassen de introductie op hun rondleiding krijgen en bezoekers tijdens de vakantie workshops kunnen volgen.

Door de herinrichting is een sfeervolle en praktische ruimte ontstaan, waarin verschillende activiteiten en evenementen georganiseerd kunnen worden.

Een aantal voorbeelden van activiteiten gehouden in de Kajuit sinds de opening:

- Verjaardagsborrel van relatie Vriendenstichting
- Ontvangst schoolklassen bij start rondleiding
- Voorjaarsvakantie workshop: maak je eigen masker en proef insecten
- Museumnacht: verkoop stroopwafels en koffie & thee voor bezoekers.
- Diverse workshops in de vakanties: trommelworkshop door Tamboers en Pijpers; maak een deurhanger

Photobooth

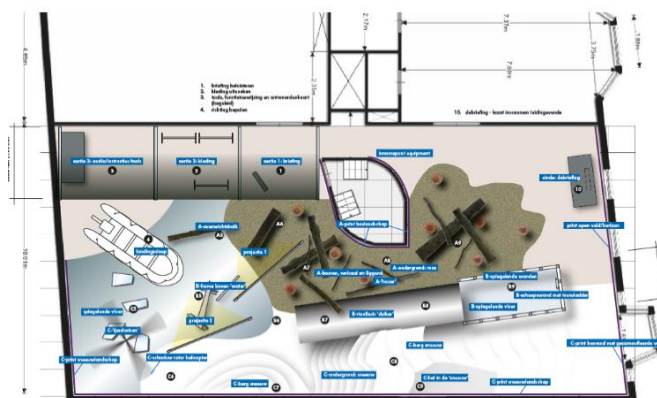
Naast de ingang van *De Kajuit* werd een *Photobooth* geplaatst met verkleedkleding erbij. Bezoekers kunnen hier zelf een achtergrondfoto kiezen, zich eventueel verkleden en op de foto gaan met een stoere achtergrond. De foto's worden naar de bezoeker gemaild of kunnen tegen een meerprijs van 3 euro bij de balie afgedrukt worden.

Nieuwe familietentoonstelling *Mariniers op Missie*

Een grote wens van het museum was om de familietentoonstelling *Expeditie Speurheus* te vervangen voor een nieuwe interactieve tentoonstelling voor de doelgroep families en scholen. In samenwerking met Bruns en Kinkhorn is daarom een nieuwe tentoonstelling

MARINIERS OP MISSIE DEFINITIEF ONTWERP BRUNS/KINKHORN 12.4.2019

ontwikkeld voor de eerste etage van het museum: *Mariniers op Missie*. Het idee achter deze tentoonstelling was om een actieve en stoere familietentoonstelling te creëren, geheel in lijn met het beeldmerk 'stoerste uitje van Rotterdam'. In samenspraak met de tentoonstellingsbouwers is gekozen voor een interactieve hedendaagse insteek. Kinderen en ouders gaan in groepjes van maximaal vijf personen op ontdekkingsstocht om één van de drie spannende mariniersmissies op te voltooien. Met behulp van geluid via een koptelefoon, sfeerbeelden en veel lichteffecten komt de beleving tot leven. Tijdens de verschillende opdrachten moeten de

ontwikkeld voor de eerste etage van het museum: *Mariniers op Missie*. Het idee achter deze tentoonstelling was om een actieve en stoere familietentoonstelling te creëren, geheel in lijn met het beeldmerk 'stoerste uitje van Rotterdam'. In samenspraak met de tentoonstellingsbouwers is gekozen voor een interactieve hedendaagse insteek. Kinderen en ouders gaan in groepjes van maximaal vijf personen op ontdekkingsstocht om één van de drie spannende mariniersmissies op te voltooien. Met behulp van geluid via een koptelefoon, sfeerbeelden en veel

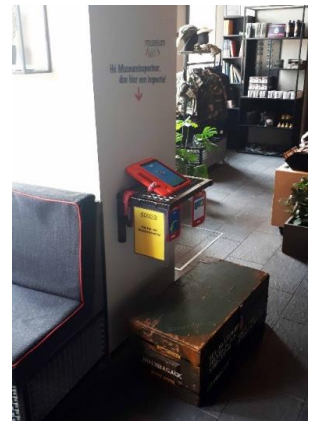
bezoekers, net zoals echte mariniers, goed samenwerken. Aan het einde krijgt elke groep tijdens een 'debriefing' te horen hoe goed ze het gedaan hebben. Nog even op een teamfoto maken in de *Photobooth* en hun ervaring is gegarandeerd een succes!

Museumdocent

Eén van de doelen van het Mariniersmuseum is om meer scholen naar het museum te trekken. Waar in het verleden vooral de vrijwilligers ingezet werden om het schoolbezoek te begeleiden, werd in 2019 gekozen om te starten met de inzet van gespecialiseerde museumdocenten voor deze doelgroep. De museumdocent kan met zijn didactische kennis en vaardigheden het verhaal van het Mariniersmuseum op een uitdagende en afgestemde manier aan scholieren overbrengen. De meerwaarde is betere sturing vanuit de educatie afdeling, hogere kwaliteit van de rondleidingen, inhoudelijke betrokkenheid en de vergrote kans op herhaalbezoeken. Als wijze van proef is het Mariniersmuseum gestart met één freelance museumdocent; Milan T'Hooft, die eerder werkzaam was als vrijwilliger.

Kidsproof!

In de nieuwe entree van het museum is een plaats gemaakt voor kinderen om een zogenaamde 'museuminspectie' te doen via de Museumkidswebsite van de Museumvereniging. Er hangt een tablet met uitleg, waar kinderen een museuminspectie kunnen doen. Het doel is om kennis te vergaren (de antwoorden worden beschikbaar gemaakt voor het museum via een online portal). In 2019 was het Mariniersmuseum de trotse ontvanger van het predicaat 'Kidsproof' van de Museumkids.

Opnames Verborgen Verleden

In september werden er opnames gemaakt voor het tv-programma *Verborgen Verleden* over de Oude Haven.

Presentator Waldemar Torenstra was een dag in het museum en interviewde een mevrouw die het bombardement heeft meegemaakt van (ongeveer) onze locatie. De uitzending vond eind oktober plaats bij de NPO.

Bedrijfsgegevens

Mariniersmuseum

Wijnhaven 7-13

Rotterdam

Tel 0104129600

www.mariniersmuseum.nl

Colofon

© Mariniersmuseum, Rotterdam, 2019

Samenstelling & redactie: Nathalie Dufais, Letter Matters, Den Haag